

Ασκήσεις - Απαντήσεις

1. Να βρείτε τα αισθητικά σχήματα του κεφαλαίου.

Απάντηση

έκπλησσει- έπεσέρχεται	δύο αντίθετα ρήματα το ένα μετά το άλλο, ενώ η θέση των λέξεων τονίζει ορισμένα αντιθετικά νοήματα. <i>έκ</i> - : μακριά, <i>έξω</i> <i>έπί</i> - : επάνω , προς
έκ πάσης γῆς τά πάντα	παρονομασία ή παρήχηση αλλά και ρητορική υπερβολή.
τό λυπηρόν αντί τήν λύπην	Ο Θουκυδίδης συχνά χρησιμοποιεί το <i>ουδέτερο</i> του επιθέτου αντί για το αφηρημένο ουσιαστικό.

ζεύγμα

ἀγῶσι μὲν

νομίζοντες

χ

ἰδίαις δε κατασκευαῖς

(χρώμενοι)

Η εικόνα του νέγρου σε ελληνικό νόμισμα του 450 π.Χ. δηλώνει την ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών με όλες τις περί την Μεσόγειο, www.mikres-ekdoseis.gr

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Να σχολιάσετε τις φράσεις:

Απάντηση

<p>ἀγῶσι καὶ θυσίαις διετησίους</p>	<p>Ο πληθυντικός δηλώνει το πολυσχιδές των εορταστικών και τον Εύξεινο Πόντο χώρες που ωστόσο αποτελούσαν και ένα μέσον επίδειξης και εντυπωσιασμού. Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο ο Περικλής τις επαύξησε. Εορταστικές εκδηλώσεις υπήρχαν κάθε μήνα καθ' όλον το έτος.</p>
<p>ἰδίαις κατασκευαῖς εὐπρεπέσι</p> <p>δε</p>	<p>Ο Περικλής δεν αναφέρεται στα εντυπωσιακά δημόσια κτήρια αλλά στις ιδιωτικές κατοικίες που ήταν απλές και απέριπτες και αρκετές πλινθόκτιστες.</p>
<p>διὰ το μέγεθος τῆς πόλεως</p>	<p>Οι Αθηναίοι πολίτες ήταν περίπου 150.000, οι μέτοικοι που κρατούσαν το εμπόριο στα χέρια τους ήταν περίπου 50.000 ενώ οι δούλοι που έκτισαν την Αθήνα, περίπου 400.000!</p>

3. Τι εννοεί ο Περικλής με τη φράση « ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα »;

Απάντηση

Το αθηναϊκό ναυτικό εξασφάλιζε την εισαγωγή στην Αθήνα όλων των αγαθών -υλικών και πνευματικών- από τον τότε γνωστό κόσμο. Εξασφάλιζε, όμως, εξίσου και τις εξαγωγές ώστε να διατηρείται το εμπορικό ισοζύγιο και να υπάρχει επάρκεια αγαθών. Το βιοτικό επίπεδο παρέμενε υψηλό, υψηλές ήταν και οι κοινωνικές δαπάνες για τους αδύναμους, ενώ η Αθήνα εξελισσόταν σε παιδείουσιν τῆς Ελλάδος ἀπάσης ανοιχτή στη διακίνηση ιδεών και πνευματικών αγαθών.

Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Ψευδο-Ξενοφώντα: « ὅ,τι τ' ἐν Σικελίᾳ ἠδύ ἢ ἐν Ἰταλίᾳ ἢ ἐν Κύπρῳ ἢ ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐν Λυδίᾳ ἢ ἐν Πόντῳ ἢ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ ἄλλοθί που, ταῦτα πάντα εἰς ἓν ἤθροισται διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης».

4. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται στην παρένθεση:

τῶν πόνων	κλητική ενικού
ἀναπαύλας	ονομαστική πληθυντικού

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

έπορισάμεθα	οριστική μέλλοντα, γ' πληθυντικό
άγῳσι διετησίοις	κλητική ενικού
νομίζοντες	μετοχή παρακειμένου, θηλυκό, γενική πληθυντικού
εὐπρεπέσιν	δοτική ενικού, ουδέτερο συγκριτικού
ἡ τέρψις	γενική πληθυντικού

Απάντηση

τῶν πόνων	κλητική ενικού	ῶ πόνε
ἀναπαύλας	ονομαστική πληθυντικού	ἀνάπαυλαι
έπορισάμεθα	οριστική μέλλοντα, γ' πληθυντικό	ποριοῦνται
άγῳσι διετησίοις	κλητική ενικού	άγῳν διετήσιε
νομίζοντες	μετοχή παρακειμένου, θηλυκό, γενική πληθυντικού	νενομικυῶν
εὐπρεπέσιν	δοτική ενικού, ουδέτερο συγκριτικού	εὐπρεπεστέρῳ
ἡ τέρψις	γενική πληθυντικού	τῶν τέρψεων
έκπλήσσει	οριστική μέλλοντα και αορίστου, γ' ενικό πρόσωπο	έκπλήξει - έξέπληξε

5. πάσης γῆς: να κλιθεί η φράση.

Απάντηση

	ενικ.	αριθμός	πληθ.	αριθμός
ονομαστική	ἡ	πᾶσα γῆ	αἱ	πᾶσαι γαῖαι
γενική	τῆς	πάσης γῆς	τῶν	πασῶν γαιῶν
δοτική	τῇ	πάση γῆ	ταῖς	πάσαις γαίαις
αιτιατική	τήν	πᾶσαν γῆν	τάς	πάσας γαίας

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

κλητική	ὦ	πάσα γῆ	ῶ	πάσαι γαῖαι
---------	---	---------	---	-------------

6. Να συμπληρώσετε τα κενά με το σωστό τύπο των λέξεων που βρίσκονται στην παρένθεση:

Δικαίους ἄρχουσι (ἐκών) οἱ ἄνθρωποι πείθονται.
Κοινός (παῖς) ὁ θάνατος ἐστί.
Τῶ (χαρίεις) νεανίσκῳ και τῆ (χαρίεσσα) παιδίσκη εἰσὶν ἀεὶ (χαρίεις) λόγοι.
Οἱ ποιητές (πένης) ὡς ἐπὶ το πολύ εἰσὶν.
Τους (αὐτόχειρ) νόμος ἦν ποτε μή κρύπτειν γῆ ἀλλά διδόναι (βορά) τοῖς (οἰωνός).
Ποσειδών, ὁ τοῦ Κρόνου υἱός, κύριος τῶν (μέλας) θαλασσῶν ἦν.

Απάντηση

Δικαίους ἄρχουσι (ἐκών) οἱ ἄνθρωποι πείθονται.	Δικαίους ἄρχουσι ἐκόντες οἱ ἄνθρωποι πείθονται.
Κοινός (παῖς) ὁ θάνατος ἐστί.	Κοινός παῖσι ὁ θάνατος ἐστί.
Τῶ (χαρίεις) νεανίσκῳ και τῆ (χαρίεσσα) παιδίσκη εἰσὶν ἀεὶ (χαρίεις) λόγοι.	Τῶ χαρίεντι νεανίσκῳ και τῆ χαρίεσσα παιδίσκη εἰσὶν ἀεὶ χαρίεντες λόγοι.
Οἱ ποιητές (πένης) ὡς ἐπὶ το πολύ εἰσὶν.	Οἱ ποιητές πένητες ὡς ἐπὶ το πολύ εἰσὶν.
Τους (αὐτόχειρ) νόμος ἦν ποτε μή κρύπτειν γῆ ἀλλά διδόναι (βορά) τοῖς (οἰωνός).	Τους αὐτόχειρας νόμος ἦν ποτε μή κρύπτειν γῆ ἀλλά διδόναι βοράν τοῖς οἰωνοῖς.
Ποσειδών, ὁ τοῦ Κρόνου υἱός, κύριος τῶν (μέλας) θαλασσῶν ἦν.	Ποσειδών, ὁ τοῦ Κρόνου υἱός, κύριος τῶν μελαινῶν θαλασσῶν ἦν.

Ἡ Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

7. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις: *ἀγῶσι, θυσίαις, κατασκευαῖς, ἡ τέρψις, κάθ' ἡμέραν, ἐκ γῆς, διὰ το μέγεθος, τῆς πόλεως, τὰ ἀγαθὰ, οἰκειότερα, ἢ και τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὰ ἀγαθὰ:*

Απάντηση

<i>ἀγῶσι, θυσίαις, κατασκευαῖς</i>	αντικείμενα στην τροπική μετοχή <i>νομίζοντες</i> , το <i>κατασκευαῖς</i> πρέπει να εξαρτηθεί από την εννοούμενη τροπική μετοχή <i>χρῶμενοι</i> (<i>κατά ζεύγμα από το νομίζοντες</i>),
<i>ἡ τέρψις</i>	υποκείμενο στο <i>ἐκπλήσσει</i> ,
<i>κάθ' ἡμέραν</i>	εμπρόθετος προσδιορισμός χρόνου· ανήκει είτε στο ρήμα <i>ἐκπλήσσει</i> είτε στο ουσιαστικό <i>τέρψις</i> ,
<i>ἐκ γῆς</i>	εμπρόθετος προσδιορισμός προέλευσης,
<i>διὰ το μέγεθος</i>	εμπρόθετος προσδιορισμός αναγκαστικού αιτίου,
<i>τῆς πόλεως</i>	γενική κτητική στο <i>μέγεθος</i> ,
<i>τα ἀγαθὰ</i>	αντικείμενο στο <i>καρποῦσθαι</i>
<i>οἰκειότερα</i>	κατηγορηματικός προσδιορισμός στο <i>ἀπολαύσει</i>
<i>ἢ και (τῶν ἄλλων ἀνθρώπων) τὰ ἀγαθὰ</i>	β' ὀρος σύγκρισης από το <i>οἰκειότερα</i> . Το <i>καί</i> είναι προσθετικό.
<i>τῶν ἀνθρώπων</i>	γενική κτητική στα <i>ἀγαθὰ</i>
<i>ἄλλων</i>	επιθετικός προσδιορισμός στο <i>ἀνθρώπων</i>

8. Να μετατραπούν τα απαρέμφατα και οι δοτικές σε αιτιατικές και να επισημανθεί το σημασιολογικό τους περιεχόμενο.

Οὔτοι δεινοί εἰσιν λέγειν τε και πράττειν.

Καθαρός τῆ καρδία.

Ἐγώ οὔτε τοῖς ποσίν εἰμι ταχύς, οὔτε χερσίν ἰσχυρός.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Τραχύς τῆ φωνῆ.

Κῦρος ἦν κάλλιστος ἰδεῖν.

Απάντηση

Οὔτοι δεινοί εἰσιν λέγειν τε και πράττειν.	Οὔτοι δεινοί εἰσιν λόγον τε και ἔργον.
Καθαρός τῆ καρδία.	Καθαρός τήν καρδίαν.
Ἐγώ οὔτε τοῖς ποσίν εἰμι ταχύς, οὔτε χερσίν ἰσχυρός.	Ἐγώ οὔτε τούς πόδας εἰμι ταχύς, οὔτε τās χεῖρας ἰσχυρός.
Τραχύς τῆ φωνῆ.	Τραχύς τήν φωνήν.
Κῦρος ἦν κάλλιστος ἰδεῖν.	Ἐγώ οὔτε τούς πόδας εἰμι ταχύς, οὔτε τās χεῖρας ἰσχυρός.

Το σημασιολογικό τους περιεχόμενο είναι αναφορικό.

9. Να συνδεθούν οι δυο στήλες.

α. Βέλτιον ἐστί το σῶμα	1. τά τ' ὄμματα εἶ.
β. Ψευδόμενος οὐδείς λανθάνει	2. οὐδείς πότ' εὔρηκε.
γ. Ἀχιλλεύς ὁ Πηλέως υἱός	3. πολύν χρόνον.
δ. Τυφλός τά τ' ὤτα, τον τε νοῦν	4. ὠκὺς τούς πόδας ἦν.
ε. Ὅποιος ὁ θεός ἐστί την φύσιν	5. ἦ την ψυχὴν νοσεῖν.

Απάντηση

α 5, β 3, γ 4, δ 1 (η αποστροφή του Οιδίποδα στον μάντη Τειρεσία) , ε 2 (αγνωστικισμός)

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

10. Ποια είναι η προέλευση των λέξεων :πόνος, ανάπαυλα, γνώμη, πόρος, άγών, θυσία, εύπρεπής.

Απάντηση

πόνος	από το πένομαι
ανάπαυλα	παρασύνθετο από το ανάπαύω
γνώμη	γνώ- από το γινώσκω + μη
πόρος	από το περάω – ῶ
άγών	από το ἄγω
θυσία	από το θύω
εύπρεπής	από το εὐ + πρέπω

11. Πόνος, ανάπαυλα, γνώμη, πόρος, άγών, θυσία, εύπρεπής : Να βρείτε ομόρριζες λέξεις:

Απάντηση

πόνος	πένομαι, πένης, πενία, πενιχρός
ανάπαυλα	ανάπαυσις, ανάπαυ (σ) τήριον
γνώμη	γνώστης, γνωστός, γνώμων, άγνώς (: άγνωστος), άναγνωστήριον, άνάγνωσις, γνωμοδοτήσις, γνωμοδοτικός
πόρος	περάω – ῶ , πέρασις, περατός, περάσιμος, πέραμα, πε (ι) ρατής
άγών	ἄγω, άγωγή, άγωγός, άγωγήμος, ἄξων, ἄξιος, άγυιά, λοχαγός, ξεναγός, στρατηγός, πλοηγός, έπακτός (: ο φερόμενος έξωθεν), παρείσακτος (: ο φερόμενος έξωθεν λαθραίως), έπίσακτος, άγωγήιον (άγώι), άγωγιμότης, άγωγήμος, άγωγεύς.
θυσία	θύω, θύτης, θύμα, θύμον (:θυμάρι) θυσία, θυμέλη (:βωμός)
εύπρεπής	εὐ + πρέπω, πρεπόντως, άπρεπής, μεγαλοπρεπής

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

12. *Γνώμη*: Να βρείτε σύνθετες λέξεις με ριζικό θέμα *γνω-*, να τις ερμηνεύσετε και να κάνετε προτάσεις.

Απάντηση

<i>Καταγινώσκω</i>	κατηγορώ, καταδικάζω	<i>Οἱ δικασταὶ κατέγνωσαν τὸν τοῦ Σωκράτους θάνατον.</i>
<i>Διαγινώσκω</i>	διακρίνω	<i>...διαγνῶναι ἄνδρα ἕκαστον...</i>
<i>Μεταγινώσκω</i>	μετανοώ	<i>Μεταγνοὺς ἂν ὀρθῶς βουλευσαίτο.</i>
<i>Παραγινώσκω</i>	παρανοώ	<i>...παρέγνωσαν ὑπὲρ τούτων περὶ αὐτοῦ...</i>
<i>Ἐπιγινώσκω</i>	αποφασίζω, επιδοκιμάζω	<i>...ἐπιγνοίης ἂν αὐτήν (τὴν σοφίαν) ...οἰκείαν γενομένην.</i>
<i>Ἀπογινώσκω</i>	απελπίζομαι, απορρίπτω	<i>...οὐδενός χρηὲ πράγματος ὅλως ἀπογνῶναι ...</i>
<i>Συγγινώσκω</i>	συμφωνώ	<i>...οὐ συνεγινώσκετο αὐτόςεἶναι αἴτιος...</i>
<i>Ἐγγινώσκω</i>	αναγνωρίζω	<i>...οἱ δε ἐνέγνωσαν ἐξηπατῆσθαι...</i>

Ἰκ. 3-4. Αποθραυστικά αγγεῖα με κρασί ἀπὸ το Ἀκροπόλιθι Θῆρας (Marzari, 1990).

*Δοχεῖα αποθήκευσης κρασιού,
βασικό εξαγωγικό προϊόν της αρχαίας Ελλάδας.*

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!